

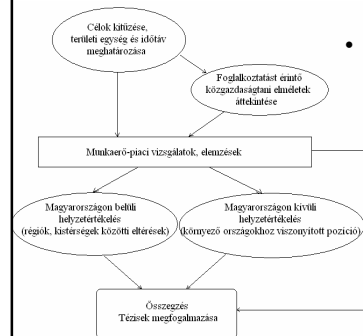
A közfoglalkoztatás elmélete és gyakorlata Magyarországon

Lipták Katalin
doktorandusz

Miskolci Egyetem
Világ-és Regionális Gazdaságtan Intézet
liptak.katalin@uni-miskolc.hu

Kutatásaimat a Közös a Jövő Munkahelyeiért Alapítvány támogatja.

Kutatás folyamatábrája

- Eddigi eredményeim:
 - Közgazdaságtani elméletek feldolgozása
 - HDI becslése kistérségi szintre 2007. évre
 - MHDI számítása a környező országok régióira
 - Markov-lánc alkalmazása a munkaerőpiaci folyamatok leírására

Az előadás felépítése

- A foglalkoztatás kérdése a közgazdaságtani elméletekben
- A közfoglalkoztatás jellemzői, típusai
- „Út a munkába” program – a közfoglalkoztatás úttörőjeként
- Összegzés

A közfoglalkoztatás indoklottsága

- A tartós munkanélküliség csökkentéséhez az első gazdaság szereplőitől nem várható hathatós segítség.
- Ezért a nonprofit szervezetekre támaszkodva indokolt számukra a jelenleginél célzottabb megoldásokat keresni.
- Ennek útja lehet a nonprofit szervezetek foglalkoztatási kezdeményezéseinek és a közfoglalkoztatásnak a támogatása, azaz a munkaerőpiac főáramlatán kívüli munkahelyteremtés.

Smith-i elmélet

- A munkanélküliséget mint társadalmi jelenséget és közgazdasági kategóriát csak a XIX. század végén ismerik fel.
- A XX. század első felében kezd „kockázatként” beépülni a társadalomba.
- Adam Smith szerint a társadalom gazdagsága két tényezőtől függ: a termelőmunkával foglalkozó lakosság hányadától és a munka termelékenységétől, melyet a munkamegosztás határoz meg. Smith szerint a területi fejlődés eléréséhez a **foglalkoztatás arányának és a munka termelékenységének növelése** lehet a megoldás. (Smith, 1992)

Keynes-i elmélet

- John Maynard Keynes azon a nézőpontra helyezkedett el, hogy a aktív kormányzati politika szükséges a teljes foglalkoztatás eléréséhez.
- A **kereslet gerjesztése** révén látja növelhetőnek a foglalkoztatást és ezzel a gazdasági teljesítményt. (Keynes, 1965)

Friedman-i elmélet

- Kidolgozta a munkanélküliség természetes rátájának elméletét.
- Azért alakul ki a munkanélküliség, mert a munkavállalók egy része nem hajlandó a felajánlott munkabérért dolgozni.
- **A béreket arra az egyensúlyi szintre kell csökkenteni**, amely mellett a teljes foglalkoztatottság megvalósulhat. Azaz a munkabéreknek lefelé is rugalmasnak kell lenniük. (Friedman, 1986)

Közfoglalkoztatás jellemzői

- A közfoglalkoztatás eredetileg a köz érdekét szolgáló állami-önkormányzati feladatok, fejlesztések megváltásának kerete volt.
- Intézménye már a középkorban ismert volt.
- A közfoglalkoztatás mindig azokban a korszakokban kapott nagyobb hangsúlyt, melyekben a korábbi gazdasági és foglalkoztatási formák éppen átalakulóban voltak – ez kikényszerítette a központi hatalom beavatkozását.

A közfoglalkoztatás formái

- **Közcélú munka:** Azon állami vagy helyi önkormányzat által kötelezően ellátandó tevékenység, amelynek teljesítéséről a helyi önkormányzat gondoskodik.
- **Közhasznú munkavégzés:** A lakosságot, illetve a települést érintő közfeladat ellátása, amely lehet kötelező, vagy az önkormányzat által önként vállalt feladat is.
- **Közmunka program:** Tartós álláskereső és az álláskeresői ellátásból már kiszorult aktív korú személyek munkaviszony keretében történő átmeneti foglalkoztatása, olyan munkakörben, ami települési, közösségi célokat valósít meg.

Nemzetközi kitekintés

A német modell

- Németországban a második munkaerőpiacot a kelet-német gazdaság összeomlása nyomán tömegessé vált munkanélküliség hívta életre.
- A munkanélküliek számára átfogó integrációs programot biztosítottak, továbbá szociális gondozást nyújtottak számukra.

Szocio-ökológiai szektorra szövődő közhasznú foglalkoztatás válasz a munkanélküliség jellegének a megváltozására (Frey, 2000)

Téves nézőpontok helyesen – segély helyett munkát

- A köztudatban a közhasznú munkás füvet kaszál, szemetet szed, parlagfüvet irt. A közhasznú munka lényege viszont, hogy az állástanokot kisebb jövedelemhez segítse.
- Munkaviszonynak számít.
- Mind az önkormányzat, mind a közmunkás számára előnyös.
- Kötelező azoknak, akik rendelkezésre állási támogatásra jogosultak.

Segélyezési csapda

- Túl magas segélyezési támogatás
 - Igazságtalan rendszer
 - Alacsony minimálbérek
- ↓
- A munkavállalási kényszer sikertelenségének oka:
 - Ösztönzés hiánya
 - Túl magas segélyek

„Út a munkába” program

- Az önkormányzatok a munkaképes, munkát kereső, de nem találó személyek számára évi min. 90 nap közfoglalkoztatásban való részvételt biztosítanak.
- Jó kezdeményezés, de a megoldást nem jelenti, ugyanis csak átmeneti munkaviszonyt jelent.

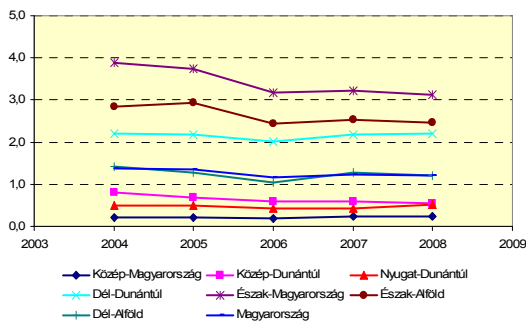
„Út a munkába” program főbb sajátosságai

szempont	szabály	Probléma
Kit	A rendszeres szociális segélyt kérelmező igényjogosultak, aktív korú nem foglalkoztatottak, RÁT-osok	Családonként 1 főt – a férfit – nők hátrányba Szubjektív kiválasztás - „használhatóbbakat”, „rokont, ismerőst”
Mennyi ideig	Az önkormányzat a rendelkezésre állási támogatásban részesülők számára évi min. 90 munkanap közfoglalkoztatásban való részvételt biztosít.	Átmeneti – nincs idő hozzászokni, gyorsan visszaesik a korábbi állapotba
Milyen munkára	Közéltű munkára (házi ápolás, falugondozás, árvízvédelem, csatornatisztítás)	Kevés az értékteremtő, értelmes munka – demoralizáló hatás Önkormányzati kötelező feladatokra – folyamatosságot igényelne
Mekkora bérért	A nyugdíjminimum 90%-ig egészíti ki a család jövedelmét (maximum a nettó minimálbér, 57.815 Ft).	
Milyen kiegészítő szolgáltatással	A minimális iskolai végzettség (8 általános) megszerzésére vonatkozó kötelezettség.	A többség számára tartós változást nem hoz

Forrás: G.Fekete – Lipták, 2010.

Közfoglalkoztatottak aránya a foglalkoztatottakhoz képest (%)

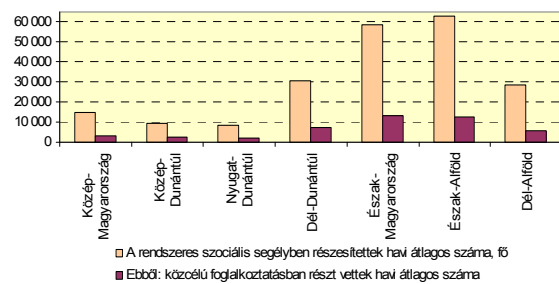

Forrás: Saját szerkesztés KSH adatok alapján

Közfoglalkoztatás alakulása

2008

Forrás: Saját szerkesztés KSH adatok alapján

Mire nyújt megoldást a közfoglalkoztatás? Összességként

- A több éve munkátlanokat támogatja, akik nehezen aktiválhatók.
- Fizikailag-lelkileg tönkrementek ezek az egyének.
- Gyakran magányosak, rosszul képzettek.
- Ha cigányok, akkor a munkakeresésnél előítéletekbe is ütköznek.
- A segély helyett értékteremtő munkát tudnak végezni.
- Jól jár az önkormányzat és a közfoglalkoztatott is.
- Javítható a foglalkoztatás.

Köszönöm a figyelmet!